

2. Сутність процесу виховання. Принципи виховання.
URL: <https://studfile.net/preview/5458011/page:32/>.

3. Легуша С. М., Супрун М. О. Правове виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України: сутність, функції та механізм : монографія. К. : Київ. юрид. ін-т, 2005. 265 с.

4. Правове виховання. URL: https://pidru4niki.com/15950210/pravo/pravove_vihovannya.

5. Головченко В. В. Правове виховання учнівської молоді: питання методології та методики. К. : Укр. Ценддсі б.р., 1993. 137 с.

Малярчук Оксана Миколаївна,
здобувач ступеня вищої освіти магістра
навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
теорії держави та права Національної
академії внутрішніх справ, доктор
юридичних наук *Тихомиров Д. О.*

ЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ МВС: ПРАВИЛА ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ТА ЇХ ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ

Актуальною проблемою сьогодення є і залишається питання підвищення професійної культури працівників усіх органів державної влади та місцевого самоврядування, це зумовлено умовами інтенсивного розвитку Української держави, розбудови демократичного суспільства, що закріплюється та гарантується Конституцією України.

Однією з складових професійної культури є професійна етика, яка є системою правил, що визначають поведінку спеціаліста у службовій обстановці, норм, які відповідають існуючим законам та відомчим нормативним документам, професійним знанням, стосункам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних обов'язків. Іншими словами, це норми поведінки, яка забезпечують моральний характер відносин між людьми, що оснований на професійній діяльності.

Професійна етика вивчає: відносини трудових колективів і кожного фахівця окремо; моральні якості фахівця, що

забезпечують найкраще виконання професійного боргу; взаємини всередині колективів, специфічні моральні норми, властиві для даної професії; особливості професійного виховання. Головним завданням професійної етики є вивчення складного процесу віддзеркалення професійних стосунків у моральній свідомості, у морально-професійних нормах. Федоренко Е. визначає предметом професійної етики є буття професійної моралі, її специфіка, умови формування, закономірності розвитку в конкретних історичних формаціях [4, с. 15].

Професійна етика – один з головних інструментів працівника правоохоронної системи, правильне оперування яким забезпечує більш ефективне та результативне виконання своїх професійних обов'язків. Тому вона є об'єктом дослідження таких наукових діячів: Гусарева С., Карпова О., Сливки С., Скакун О., Тихомирова О. та багатьох інших.

Плішкіна В. відзначає, що чим вищі громадянська зрілість, професіоналізм, майстерність співробітника, тим ефективніші наслідки його праці, тим вищий його культурний рівень [5, с. 613]. Крім того, численні соціологічні дослідження показують, що додержання законності і службової дисципліни визначається не стільки вимогливістю керівників, скільки моральними установками правоохоронців [6, с. 235].

Головним інструментарієм регулювання питання професійної етики у сфері МВС є Наказ МВС від 09.11.2016 № 1179 «Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських».

Поліцейський – це громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції [2]. Він виконує свої професійні обов'язки керуючись основоположними принципами, які закріплені в Конституції України, Законі України «Про Національну поліцію», а саме, верховенства права; дотримання прав і свобод людини; законності; відкритості та прозорості; політичної нейтральності; взаємодії з населенням на засадах партнерства; безперервності; справедливості, неупередженості та рівності [2].

Наказ МВС № 1179 визначає основні вимоги до поведінки поліцейського, зокрема його обов'язки:

1) Неухильно дотримуватися положень Конституції та законів України, інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського.

2) Професійно виконувати свої службові обов'язки, діяти лише на підставі, у межах повноважень та в спосіб, що визначені Конституцією, законами України, іншими нормативно-правовими актами.

Ці положення є основоположними у професії поліцейського, адже вся його діяльність базується на правових приписах.

3) Поважати і не порушувати права та свободи людини (право на життя; на повагу до гідності; на свободу та особисту недоторканність; недоторканність житла; на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань; на свободу світогляду і віросповідання; тощо).

4) Виявляти повагу до гідності кожної людини, справедливо та неупереджено ставитися до кожного, незважаючи на расову чи національну приналежність, мову, стать, вік, віросповідання, політичні чи інші переконання, майновий стан, соціальне походження чи статус, освіту, місце проживання, сексуальну орієнтацію або іншу ознаку.

Адже Конституція України визначала, визначає і буде визначати людину, її життя, здоров'я, честь, гідність, недоторканність і безпеку найвищою соціальною цінністю. Рівність усіх громадян незалежно від статі, раси, релігії, національності, віку, політичних поглядів, тощо гарантується державою на законодавчому рівні (ст. 24 КУ), тому поліцейський як головний охоронець прав, свобод громадянина зобов'язаний пильнувати та реагувати у разі їх порушення [1].

5) Неухильно дотримуватись антикорупційного законодавства України.

Перш за все, правоохоронець це людина, що наділена такими якостями як чесність, добросовісність, справедливість та дисциплінованість. Він є зразком для поведінки і прикладом законслухняної людини, тому, на мою думку, дотримання антикорупційного законодавства є ключовим аспектом у визначенні професійної компетентності та здатності особи відповідати такій почесній професії.

6) Поводитися стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи в населення повагу до поліції і готовність співпрацювати. Працівник правоохоронного органу – це особа, що весь час працює з людьми, тому навички комунікації, уміння налагоджувати дружні та щирі контакти з кожним є найголовнішим інструментом в роботі поліцейського,

і саме від цього залежить результативність проведених ним операцій та дій.

7) Контролювати свою поведінку, почуття та емоції, не дозволяючи особистим симпатіям або антипатіям, неприязні, недоброму настрою або дружнім почуттям впливати на прийняття рішень та службову поведінку.

При виконанні своїх службових обов'язків поліцейський не може надавати перевагу тій чи іншій особі у залежності від його суб'єктивних оцінвань. У кожній ситуації працівник поліції має бути розсудливим, об'єктивно оцінювати обстановку та характер того, що відбувається, він ні в якому разі не має права керуватись власними емоціями та внутрішніми почуттями.

8) Мати охайний зовнішній вигляд, бути у встановленій формі одягу.

9) Дотримуватися норм ділового мовлення, не допускати використання ненормативної лексики.

Охайний зовнішній вигляд представника правоохоронної системи включає належний стан однострою, наявність всіх елементів на уніформі (шевронів, жетону, погонів, тощо), охайну зачіску та поголене обличчя. Також, при спілкуванні з людьми поліцейський не має права використовувати матірну лайку або якимось чином емоційно забарвлювати своє мовлення, агресивно висловлюватись та безпідставно підвищувати голос у спілкуванні під час виконання своїх службових обов'язків. Також поліцейський повинен дотримуватись субординації у стосунках з колегами, з повагою ставитись до старших за віком.

10) Зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків.

11) Інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді.

Такими обставинами можуть бути втрата дієздатності, хвороба, відкриття кримінального провадження щодо особи, втрата громадянства, тощо.

12) Заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

13) Заборонено використовувати будь-які предмети, на яких зображена символіка політичних партій, та провадити політичну діяльність, висловлювати особисте ставлення до

діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження в політичних або особистих цілях.

14) Заборонено розголошувати та використовувати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків, у тому числі після припинення служби в поліції, крім випадків, визначених законом.

15) Заборонено перебувати на службі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння, уживати тютюнові вироби під час безпосереднього виконання службових обов'язків і в невстановленому місці.

Відзначимо, що в узагальненому вигляді моральні вимоги до правоохоронця включають: відношення до людини як до найвищої цінності; повага та захист прав, свобод і людської гідності; глибоке розуміння соціальної значущості своєї ролі в суспільстві; відповідальності перед державою, бо саме від правоохоронних органів у більшій мірі залежать громадська безпека; розумне та гуманне використання прав, які надані законом поліцейському, у відповідності з принципами справедливості; принциповість, мужність, самовідданість у боротьбі зі злочинністю, об'єктивність та неупередженість в прийнятті рішень; бездоганність особистої поведінки на службі й у побуті, чесність, непідкупність, турбота про професійну честь, суспільну репутацію правоохоронця; дисципліна, морально-психологічна готовність до дій у складних ситуаціях, здібність до розумного ризику в екстремальних умовах; постійне удосконалення професійної майстерності, знань в галузі службової етики, підвищення загальної культури, розширення інтелектуального кругозору, творче освоєння необхідного в професійній діяльності вітчизняного та зарубіжного досвіду [7, с. 183–184].

Важливе місце у формуванні цих якостей належить професійному вихованню та навчанню курсантів та слухачів, особового складу НПУ. Зокрема це здійснюється шляхом викладання таких дисциплін як: етика, політологія, психологія, риторика та інших.

Контроль за дотриманням етики поліцейським здійснюють керівники органів (підрозділів) шляхом запобігання проявам неетичної поведінки своїх підлеглих поліцейських ; організації роботи з розвитку професійної етики; проведення

навчань, інформаційно-роз'яснювальної роботи; ужиття заходів щодо припинення корупційного правопорушення, у разі якого він повинен негайно письмово повідомити про його вчинення спеціально уповноважений орган у сфері протидії корупції.

Тож, підсумовуючи викладене, слід зазначити, що формування професійної етики працівників органів МВС є однією з актуальних проблем у сучасній правовій науці. Професійна етика є складною професійно-особистісною характеристикою особи, що відображає специфіку фахової діяльності та складається із сукупності етичних якостей працівника МВС, які регламентують і регулюють вирішення ним професійних завдань та обов'язків.

До професійно-етичних якостей працівника МВС відносять порядність, чесність, відповідальність, справедливість, повага до людської гідності, толерантність, принциповість. Розвиток чи зародження цих якостей у представниках правоохоронної системи є професійно необхідним, адже антигуманні, грубі, пихаті та корупційовані поліцейські підривають довіру суспільства до правоохоронної системи вцілому.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/580-19/find?text=%E5%F2%E8%EA>.
3. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : наказ МВС України від 9 листоп. 2016 р. № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#top>.
4. Федоренко Е. Г. Профессиональная этика. К. : Вища школа, 1983. 214 с.
5. Кони Ф. А. Избранные сочинения. М., 1964. Т. 4. 421 с.
6. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ : підручник / за ред. Ю. Ф. Кравченка. К. : НАВСУ, 1999. 702 с.
7. Бандурка О. М., Соболев В. О. Теорія та методи роботи з персоналом в органах внутрішніх справ : підручник. Х. : Вид-во Ун-ту внутр.справ, 2000. 480 с.